

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 12Co/5/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4114206115
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Soňa Zmeková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2021:4114206115.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Zmekovej a sudkýň JUDr. Renáty Pátrovičovej a JUDr. Denisy Šaligovej v spore žalobcov: 1/ R.. K.U., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX/XX, XXX XX G., 2/ Z.. W.U., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX/XX, XXX XX G., a 3/ X.U., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX/XX, XXX XX G., zastúpených JUDr. Jánom Legerským, advokátom so sídlom Námestie sv. Anny 15/25, 911 01 Trenčín, proti žalovaným: 1/ X. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom E. XXX/XX, XXX XX Y., a 2/ KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, IČO: 00 585 441, zastúpeného JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom so sídlom Dvořákovo nábrežie 8/A, 811 02 Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 15C/37/2014-369 zo dňa 20.04.2017 v spojení s opravným uznesením č. k. 15C/37/2014-413 zo dňa 29.10.2019 takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti v prvom vyhovujúcom výroku p o t v r d u j e .

II. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania m e n í tak, že žalobcom 1/, 2/, 3/ priznáva voči žalovaným 1/, 2/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

III. Žalobcom 1/, 2/, 3/ priznáva voči žalovaným 1/, 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom prvým výrokom uložil povinnosť žalovaným 1/, 2/ zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 4.000 eur, žalobcovi 2/ sumu 4.000 eur a žalobcovi 3/ sumu 4.000 eur tak, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť plniť druhého z nich, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Druhým výrokom súd žalobu vo zvyšku zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žalobcovia 1/, 2/, 3/ majú nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil s odkazom najmä na ustanovenie § 161 ods. 1, 2, § 227 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, účinného od 01.07.2016 (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“), § 11, § 13 ods. 2, 3, § 15, § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čl. 12 ods. 1, čl. 15 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných práv a slobôd (č. 209/1992 Zb.), čl. 17 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (č. 120/1976 Zb.) a § 4 ods. 1, 2 písm. a), § 15 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o povinnom zmluvnom poistení“). Výrok o trovách konania odôvodnil podľa § 262 ods. 1, 2, § 257 a § 267 ods. 1,2 CSP s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2. V odôvodnení rozsudku súd uviedol, že žalobcovia pôvodnou žalobou žiadali uložiť žalovaným 1/, 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť sumu 40.000 eur a samostatne žalobkyni 1/ sumu 10.000 eur, žalobcovi 2/ sumu 20.000 eur a žalobkyni 3/ sumu 20.000 eur tak, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť na plnenie druhého z nich, a to z dôvodu ochrany osobnosti, lebo majú nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za smrť nebohého manžela a otca R.. B.U., nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX pri dopravnej nehode, zavinenej žalovaným 1/. Výšku náhrady vyčíslili s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Žalovaní žiadali žalobu zamietnuť. Žalovaný 2/ namietal aj nedostatok pasívnej legitímácie, pričom žalobu považoval voči nemu za bezdôvodnú. Podľa neho ide o prekážku res iudicata, keďže v trestnom konaní sp. zn. 6T/4/2013 bola žalovanej 1/ priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 10.000 eur za porušenie jej práva na súkromie a riadny rodinný život a na ochranu osobnosti podľa § 13 Občianskeho zákonníka. Na pojednávaní dňa 24.03.2015 žalobcovia upravili petit žaloby a žiadali priznať každému z nich po 30.000 eur. Prvýkrát súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 15C/37/2014-259 zo dňa 19.05.2015, ktorým priznal všetkým trom žalobcom sumy 4.000 eur voči žalovanému 1/ a žalobu vo zvyšku a aj žalobu voči žalovanému 2/ zamietol. V odvolacom konaní odvolací súd uznesením č. k. 7Co/819/2015-312 zo dňa 30.06.2016 napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s tým, že z procesného hľadiska bude potrebné ustáliť predmet žaloby. Zástupca žalobcov potom oznámil, že žalobcovia žiadajú priznať voči obojm žalovaným sumy po 30.000 eur s tým, že plnením jedného z ich zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť plniť u druhého z nich, pričom nevzal späť žiadnu časť žaloby a pôvodne požadovanú sumu 40.000 eur v prospech žalobcov 1/, 2/, 3/ rozdelil tak, že žalobkyňa 1/ požaduje zo sumy 20.000 eur a žalobcovia 2/, 3/ po 20.000 eur. Žalovaný 1/ bol ochotný peniaze zaplatiť, ale nemá žiadne prostriedky, a žalovaný 2/ žiadal žalobu voči nemu zamietnuť, pretože nie je pasívne legitimovaný.

3. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní konštatoval, že Okresný súd v Nitre rozsudkom č. k. 6T/4/2013-342 zo dňa 14.02.2013 žalovaného 1/ uznal vinným, že dňa XX.XX.XXXX viedol osobné motorové vozidlo, ktorým narazil do osobného motorového vozidla vedeného vodičom R.. B.U., čím porušil dôležité povinnosti vyplývajúce mu zo zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o cestnej premávke“), t.j. povinnosť jazdiť len primeranou rýchlosťou, aby bol schopný zastaviť vozidlo na vzdialenosť, na ktorú má rozhľad, a zákaz jazdiť v obci rýchlosťou nad 50 km/h. Následkom nárazu R.. B.U. utrpel zranenia, pre ktoré na mieste dopravnej nehody zomrel. Dychovou skúškou bola žalovanému 1/ nameraná hodnota X,XX mg/l alkoholu v dychu, čím tento zároveň porušil dôležitú povinnosť vyplývajúcu mu z ustanovenia § 4 ods. 2 písm. c) zákona o cestnej premávke, t. j. zákaz viesť vozidlo po požití alkoholu alebo inej návykovej látky. Ako vodič dopravného prostriedku spôsobil v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, ktorú si privodil pod vplyvom návykovej látky, inému z nedbanlivosti smrť a čin spáchal závažnejším spôsobom konania; tým spáchal prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a), ods. 4 Trestného zákona, za čo mu súd uložil nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní X roky s povinnosťou uhradiť spôsobenú škodu vo výške 15.764,67 eura poškodenej žalobkyni 1/, ktorú súd so zvyškom jej nároku na náhradu škody odkázal na občianske súdne konanie. V priznanej sume bola obsiahnutá aj suma 10.000 eur ako náhrada nemajetkovej ujmy za porušenie jej práva na súkromie a riadny rodinný život a na ochranu osobnosti podľa § 13 Občianskeho zákonníka. Žalovaný 1/ totiž neoprávnene (protiprávne) zasiahol do jej osobnostných práv zavinením dopravnej nehody, pri ktorej zahynul jej manžel, napriek tomu, že v priebehu dopravnej nehody samotný R.. E. po odbočení vľavo sa zaradil do ľavého jazdného pruhu, čo žalovanému 1/ znemožnilo vykonať manéver predchádzania, t. j. spolupôsobil na následkoch dopravnej nehody. Zo strany nebohého teda došlo k spoluzavineniu dopravnej nehody, on niesol tiež svoj podiel viny za vznik dopravnej nehody, preto súd priznal žalobkyni 1/ náhradu nemateriálnej ujmy v skrátenom rozsahu. Súd mal za to, že výška 10.000 eur je adekvátna, nie je vysoká a ani neprimerane nízka, vzhľadom nato, že došlo k úmrtiu jedného z jej najbližších rodinných príslušníkov - manžela, s ktorým mala intenzívne väzby založené na emocionálnom základe; žila s nim v spoločnej domácnosti, ktorej bol živiteľom, a preto jeho úmrtím bolo neoprávnene zasiahnuté do súkromia chráneného ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka ako i Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd; súkromím je i rodinný život, ktorý zahŕňa vzťahy medzi príbuznými, pričom strata manžela je neodčiniteľnou ujmom postihujúcou všetkých ostatných členov rodiny. Náhrada nemateriálnej ujmy v požadovanej sume 100.000 eur bola podľa záveru súdu v trestnom konaní neoprávnene vysoká. Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 1To/43/2013-410 z 26.06.2013 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť poškodenej škodu v sume 15.528,55 eura a so zvyškom nároku ju odkázal na občianske súdne konanie, pričom je potrebné rozlišovať rozhodovanie o náhrade škody v občianskom súdnom konaní a v trestnom

konaní, kedy súd prioritne rozhoduje o vine a treste a o škode rozhoduje len v rozsahu, ktorý bol nespochybniteľne zistený v rámci trestného konania.

4. Žalobkyňa 1/ uvádzala, že s neb. manželom R.. B.U. sa sobášili dňa XX.XX.XXXX, prežili spolu XX rokov a narodili sa im dve deti, žalobcovia 2/, 3/. Spoločne podnikali v oblasti E. B. a splácali záväzky až do jeho smrti, kedy padla všetka ťarcha na ňu. Manžel dovtedy pracoval ako L. prevádzky a ona bola E.. Smrťou boli všetky obchodné styky narušené. Ona vo veku XX rokov stratila blízku osobu, s ktorou bola citovo naviazaná. Syn mal v čase nehody XX rokov, študoval v Z. a po nehode sa rozhodol, že nebude pokračovať v štúdiu a bude pomáhať. Dcéra mala XX rokov, skončila M.N. a chcela pokračovať v štúdiu v E., čo odpadlo a zostala študovať v G.. Manžel deti od malička vychovával k športu, bol príkladným otcom a aj manželom; v manželstve neboli žiadne vážne problémy. Po jeho smrti ostala sama, býva v byte a ani s priateľmi sa už toľko nestýka. Postupne začali tržby postupne klesať, lebo obchodné kontakty mal dovtedy na starosti manžel. Ona na neho myslí každý deň, nemôže sa s tým vyrovať a veľmi jej chýba. Žalobca 2/ vypovedal, že otec bol organizovaný ako L., manželstvo rodičov bolo harmonické; X rokov hrával ľadový hokej, otec ho v tom podporoval a ich vzťah bol bez chyby. Otec ho podporoval finančne aj psychicky. Po smrti otca už nepokračoval vo O.G. v Z., lebo chcel pracovať v rodinnej firme. Jeho duševné zázemie sa zmenilo, stále sa mení, každý deň si predstavuje, aké by to bolo, keby otec žil, rozmýšľa nad tým, keď ide spať, a veľakrát je bezradný. Žalobkyňa 3/ vypovedala, že otec sa jej od malička venoval, viedol ju k športu, trávil spolu veľa času, vrátane víkendov a turnajov, podporoval ju v štúdiu a zaujímal sa o jej výsledky v škole a v tenise, s ktorým potom prestala. Smrť otca ju dosť poznačila a doteraz sa jej o tom sníva. Zostala študovať v G., aj keď chcela ísť študovať do E.. Na O.N. začala študovať po dopravnej nehode v M. XXXX. Otec jej veľmi chýba a každý deň na neho myslí. Vzťahy rodičov boli veľmi dobré. Každý deň na neho myslí a nemôže uveriť tomu, čo sa stalo; každý deň má strach.

5. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobcovia 2/, 3/ v trestnom konaní ako poškodení nevystupovali. Žalovaný 1/ jednoznačne zavinil dopravnú nehodu pod vplyvom alkoholu, a tak treba aplikovať § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení, v zmysle ktorého poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode. Pod pojmom škoda je potrebné podradiť aj nárok nemajetkovej ujmy v peniazoch ako nárok z neoprávneného zásahu do osobnostných práv osoby. Žalovaný 1/ žiadal určiť výšku nároku s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, pričom aj nebohý nesie svoj podiel viny porušením dopravnej značky „STOJ! Daj prednosť v jazde“. Žalovaný 2/ uviedol, že vlastníčkou a držiteľkou motorového vozidla EČV I. bola S. K.. V konaní o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do osobnostných práv je v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka nositeľom hmotnoprávnej zodpovednosti ten subjekt, ktorý neoprávnený zásah do osobnostných práv spôsobil. Účelom nemajetkovej ujmy v peniazoch je poskytnúť fyzickej osobe, ktorej osobnostné právo bolo porušené, priznanie peňažnej satisfakcie. Priznanie zadosťučinenia v peniazoch podľa 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka predpokladá splnenie zákonom kvalifikovaných podmienok, a to že morálne zadosťučinenie sa javí v konkrétnom prípade nepostačujúcim a neoprávneným zásahom došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti spoločnosti značnej miery. Pre určenie výšky primeraného zadosťučinenia v peniazoch sú stanovené dve kritériá: a/ závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, b/ okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobností fyzickej osoby došlo, pričom závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje najmä so zreteľom na jej intenzitu, rozsah a na jej ohlas ako aj na dĺžku trvania.

6. Ohľadom námietky žalovaného 2/ týkajúcej sa prekážky veci rozhodnutej súd poukázal na ustanovenie § 161 ods. 1, 2 a § 227 ods. 1 CSP a pri rozhodovaní vychádzal z právoplatného rozsudku vydaného v trestnom konaní, ktorým bol žalovaný 1/ zaviazaný zaplatiť poškodenej žalobkyňi 1/ náhradu škody 15.528,55 eura a so zvyškom nároku bola odkázaná na občianskoprávne súdne konanie. Vo výške sumy 15.764,74 eura bola započítaná suma 10.000 eur ako náhrada nemajetkovej ujmy podľa § 13 Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa 1/ si svoj nárok vo zvyšku uplatnila v občianskom súdnom konaní, a teda nejde o prekážku rozhodnutej veci. Súd preto uvedenú námietku nepovažoval za relevantnú.

7. Súd prvej inštancie konštatoval, že občianskoprávnu ochranu telesnej integrity človeka (ochranu života a zdravia) zabezpečuje Ústava SR v článku 15 ako aj ustanovenie § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Pod právom na ochranu osobnosti a jej telesnej integrity treba rozumieť právo na súkromie a

rodinný život, ktoré zahŕňa právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s inými fyzickými osobami, právo na spolužitie s osobami a to najmä s členmi rodiny a právo na rodinný život, ktorého súčasťou sú sociálne a morálne vzťahy ako aj materiálne záujmy. Osobnostné práva patria vždy osobe a zanikajú smrťou fyzickej osoby a neprechádzajú na dedičov. Podľa § 15 Občianskeho zákonníka za určitých podmienok môžu aj najbližší príbuzní dané právo na ochranu aj po smrti fyzickej osoby, a to v rovnakom rozsahu ako zomretá fyzická osoba. U žalobkyni 1/ došlo zavinením žalovaného 1/ ako vodiča k zásahu do práva na ochranu osobnosti, rovnako aj u ostatných žalobcov, a tak prichádza do úvahy možnosť ich ochrany. Bolo preukázané, že medzi nebohým R.. B.U. a žalobcami existovali do dňa smrti XX.XX.XXXX sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich rodinného života. Konaním žalovaného 1/ došlo k nedovolenému zásahu do práva na ich súkromie a bola im spôsobená ujma, ktorá bráni naplno rozvíjať ich citové potreby. Žalobcovia utrpeli citovú ujmu vo forme šoku a smútku zo straty blízkej osoby, čím boli splnené zákonné podmienky spôsobené neoprávneným zásahom: existencia zásahu, ktorý je objektívne spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúci v porušení alebo ohrození osobnosti fyzickej osoby, a neoprávnenosť tohto zásahu; zároveň je daná aj príčinná súvislosť medzi neoprávneným zásahom a ujmu.

8. Právna teória a prax je jednotná v závere, že neoprávneným zásahom do osobnostného práva je aj spôsobenie smrti, kde prichádza do úvahy možnosť primeraného zadosťučinenia vo forme náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Ustanovenie § 11 Občianskeho zákonníka priznáva každej fyzickej osobe právo na ochranu proti zásahom do osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy vrátane práva na súkromie a rodinný život. Konanie žalovaného 1/ malo zákonné znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Podľa § 4 ods. 1 ods. 2, ods. 4 zákona o povinnom zmluvnom poistení v znení účinnom ku dňu XX.XX.XXXX poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve. Poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené alebo preukázané nároky na náhradu a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí, c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b), d), ak poisťovateľ nespĺnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b), alebo poisťovateľ neoprávnené odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnené krátil poskytnuté poistné plnenie d) ušlého zisku. Poistený má právo, aby mu poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla, a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 15 ods. 1 zákona náhradu škody uhradza poisťovateľ poškodenému, ktorý je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

9. Žalobcom 1/,2/,3/ teda súd prvej inštancie priznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch tak, ako je to uvedené vo výroku rozsudku, a vo zvyšku žalobu zamietol. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch určil s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Bral pritom do úvahy výsledok trestného konania, v ktorom bola žalobkyni 1/ priznaná nemajetková ujma vo výške 10 000 eur, závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva. Základ nároku bol daný v zmysle rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 6T/4/2013-342 a rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 26.6.2013 č. k 1To/43/2013-410, ktoré nadobudli právoplatnosť 26.6.2013. Žalovaný 1/ bol uznaný vinným, že dňa XX.XX.XXXX narazil do osobného motorového vozidla, pričom následkom nárazu poškodený R.. B.U. utrpel zranenia, na následky ktorých na mieste predmetnej dopravnej nehody zomrel. Teda ako vodič dopravného prostriedku spôsobom v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, ktorú si privodil pod vplyvom návykovej látky, inému z nedbanlivosti spôsobil smrť a čin spáchal závažným spôsobom konania - porušením dôležitej povinnosti uloženej mu podľa zákona, a pre tento prečin bol právoplatne odsúdený. Podľa § 194 ods. 2 CSP súd bol viazaný rozsudkom vydaným v trestnom konaní o tom, že žalovaný 1/ spáchal opísaný trestný čin. Vzhľadom na to súd podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka považoval žalobu žalobcov v základe za opodstatnenú a priznal im sumy po 4.000 eur náhrady nemajetkovej ujmy ako primerané zadosťučinenie. V danom prípade došlo k spoluzavineniu dopravnej nehody aj zo strany nebohého, ktorý nesie tiež svoj podiel viny, i keď výrazne nižší ako žalovaný 1/, ktorý vozidlo viedol pod vplyvom návykovej látky. Občiansky zákonník v ustanovení § 13 ods. 2,3 uvádza, že ak by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa ods. 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť

v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Určenie výšky peňažnej satisfakcie má byť s ohľadom na okolnosti každej veci v súlade s požiadavkou spravodlivosti.

10. Čo sa týka rodinných vzťahov, je nepochybné, že žalobkyňa 1/ ako manželka zomretého, ktorá s ním spoločne žila, mala intenzívne väzby založené na citovom základe; manžel, ktorý mal v čase smrti XX rokov, bol živiteľom rodiny, a jeho úmrtím bolo neoprávnene zasiahnuté do jej súkromia, ktoré chránia uvedené právne predpisy. Súkromím je rodinný život, pojmajúci vzťahy medzi príbuznými, pričom strata manžela je nepochybne ujmu, ktorá postihuje nielen manželku ale aj deti. Na strane žalobcov vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorej výška bola predmetom voľnej úvahy súdu s ohľadom na zistený skutkový stav. Súd prvej inštancie poukázal aj na stanovisko odvolacieho súdu prezentované v uznesení č. k. 7Co/819/2015-323. K poňatiu škody nielen ako majetkovej ujmy ale aj ujmy vzniknutej pôsobením na telesnú a duchovnú integritu poškodeného sa hlásia aj princípy európskeho deliktuálneho práva, ktoré definujú škodu ako majetkovú alebo nemajetkovú ujmu zákonom chránených záujmov. Podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ členské štáty musia pri výkone svojich právomocí v tejto oblasti rešpektovať právo únie a vnútroštátne ustanovenia upravujúce náhradu škody pri dopravných nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel nemôžu smernici odňať jeho účinok. Súdny dvor EÚ v konaní č. C-22/12 uviedol, že jednotlivé ustanovenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/103/ES zo dňa 16.9.2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinností poistenia tejto zodpovednosti sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám, obety obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

11. Proti tomuto rozsudku v jeho vyhovujúcom výroku a súvisiacom výroku o trovách konania podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný 2/, ktorý navrhol napadnutý rozsudok zmeniť a žalobu voči nemu zamietnuť. Ako dôvod odvolania uviedol nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 365 ods. 1 písm. h) CSP. V odôvodnení odvolania poukázal na obsah rozhodnutia Ústavného súdu SR zo dňa 20.01.2011 zn. IV. ÚS 602/2010 ako aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 18/2013 z 05.12.2013, 3Cdo 176/2012 (R 127/2014), 3Cdo 301/2012 a 8Cdo 219/2016. Pokiaľ aj Ústavný súd SR bez meritórneho prejednávania veci odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v obdobných právnych veciach, tak konštatoval, že výlučne Najvyššiemu súdu SR patrí zjednocovať rozhodovacia činnosť všeobecných súdov, pričom Ústavný súd SR vo všeobecnosti nerozhoduje o hmotnoprávných nárokoch subjektov ako takých, ale o tom, či konaním súdov boli alebo neboli porušené ústavné práva sťažovateľov. V zmysle súčasnej platnej a účinnej úpravy rozsahu krytia zákonom o povinnom zmluvnom poistení bez jeho akejkoľvek relevantnej novelizácie v rozhodnej časti od r. 2001, pri opakovanom konštatovaní NS SR o nemožnosti zahŕňať pod pojem škody na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) tohto zákona aj nemajetkovú ujmu podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, nie je žalovaný 2/ v takýchto konaniach pasívne legitimovaný. Postup súdu nie je možné teda vyhodnotiť inak, ako snahu „zhojiť“ nečinnosť zákonodarcu priamou aplikáciou smerníc EÚ, pričom táto je vo vzťahu k žalovanému 2/ vzhľadom na jeho súkromnoprávny charakter vylúčená. I v prípade, že by sa teoreticky pripustilo, že pod pojem škody na zdraví podľa uvedeného zákona by bolo možné subsumovať aj nemajetkovú ujmu pozostalých, bolo by nevyhnutné zaoberať sa atribútmi vzniku zodpovednosti za škodu s poukazom na § 5 ods. 1 písm. h) zákona. V tomto smere poukázal na obsah rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 32/2007 z 29.03.2007 ako aj sp. zn. 2Cdo 73/2006 z 30.01.2007 (R 61/2008), rovnako judikát R 7/1979. V zmysle § 5 ods. 1 písm. h) zákona o povinnom zmluvnom poistení totiž ak poistná zmluva neustanovuje inak, poisťovateľ nenahradí z poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou. Poistnou udalosťou je dopravná nehoda a zásah do osobnostných práv žalobcov nastal až sprostredkované v dôsledku ich reakcie na následky dopravnej nehody. Neexistuje teda vo vzťahu k žalovanému 2/ priama príčinná súvislosť medzi uplatnenou nemajetkovou ujmu a poistnou udalosťou. Úmyslom a cieľom zákonodarcu pri koncipovaní uvedeného zákona nebolo krytie nemajetkovej ujmy pozostalých. Na podporu svojho tvrdenia poukázal aj na rozsudok ESD z 10.12.2015 vo veci H.-XXX/XX A., v ktorom ESD v otázke ujmy pozostalých súvisiacej s úmrtím osoby pri dopravnej nehode túto opakovane označil ako „nepriame následky tejto nehody“. Rozsudok súdu prvej inštancie preto vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v otázke pasívnej legitimácie žalovaného 2/ ako aj v neriešení otázky absencie priamej príčinnej súvislosti medzi zásahom do práv žalobcov a poistnou udalosťou ako takou v zmysle zákona o povinnom zmluvnom poistení, ktorou samou je jednoznačne zrejmé, že celý

zákon je v súčasnom znení koncipovaný výlučne na náhradu priamych a výhradne škodových nárokov poškodených.

12. Žalobcovia v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalovaného 2/ navrhli napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Neuznali opodstatnenosť argumentácie opísanej v podanom odvolaní, keďže pasívna vecná legitímácia žalovaného 2/ v tomto spore je daná tak, ako to odôvodnil aj súd prvej inštancie. Žalobcovia mali právo uplatniť si náhradu nemajetkovej ujmy voči poisťovni v súlade s ustanoveniami § 4 ods. 1,2,4 a § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení s prihladnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel. Poukázali pritom aj na rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci č. C-22/12 zo dňa 24.10.2013, ktorým bolo rozhodnuté, že čl. 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24.04.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti a tiež čl. 1 ods. 1,2 smernice Rady 84/5/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Žalobcovia si dôvodne uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v súvislosti s úmrtím ich manžela a otca spôsobenej prevádzkou motorového vozidla vedeného žalovaným 1/. V ďalšom texte vyjadrenia k odvolaniu žalobcovia poukázali na ďalšie rozhodnutia, ktoré sa zaoberali náhradou nemajetkovej ujmy pozostalých s tým, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú škodu a aj ako nemajetkovú ujmu, ktorú považuje za nemajetkovú škodu. S použitím eurokonformného výkladu pojmov „náhrada škody“ a „škoda na zdraví“ v ustanoveniach zákona o povinnom zmluvnom poistení a s prihladnutím na účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody (ako poškodeným), za ktorú možno priznať náhradu (zadosťučinenie) peňažnou formou podľa § 13 ods. 2,3 Občianskeho zákonníka, ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení. Požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch preto spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa citovaného zákona. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zodpovedá uvedenému právnomu názoru a aj aktuálnym rozhodnutiam Ústavného súdu SR. Čo sa týka námietky žalovaného 2/ o neexistencii príčinnej súvislosti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy s poisťovňou, táto nie je správna. Zásah do osobnostných práv žalobcov na súkromie a rodinný život bol vyvolaný výhradne a len dopravnou nehodou, ktorá predstavuje poisťovňu udalosť v zmysle zákona o povinnom zmluvnom poistení.

13. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 CSP), viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) ako aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal vec bez nariadenia pojednávania s verejným vyhlásením rozsudku (§ 385 ods. 1, § 378 ods. 1, § 177 ods. 2 písm. c/, § 219 ods. 3 CSP) a po prejednaní veci rozsudok súdu prvej inštancie v podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil. Rozsudok vo výroku, ktorým súd vo zvyšku žalobu zamietol, nadobudol v dôsledku absencie odvolania právoplatnosť. Odvolací súd vo veci postupoval podľa § 470 ods. 1, 2 prvej vety CSP, podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti, a právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Zároveň odvolací súd aplikoval ustanovenie § 387 ods. 2 CSP, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

14. Odvolací súd sa stotožnil s výrokom rozsudku súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti a na dôvažok dodáva nasledovné:

15. Podľa obsahu spisu predmetom konania je žaloba žalobcov 1/, 2/, 3/ o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch z dôvodu, že žalovaný 1/ zavineným konaním pri vedení motorového vozidla dňa XX.XX.XXXX spôsobil smrť manžela žalobkyne 1/ a otca žalobcov 2/ a 3/, v dôsledku čoho bol rozsudkom súdu právoplatne odsúdený tak, ako to opísal súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku. Žalobcovia sa domáhali plnenia voči žalovaným 1/ a 2/ podľa zákona o povinnom

zmluvnom poistení a túto odôvodnili tým, že konaním žalovaného 1/ došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostného práva na život a zdravie manžela a otca žalobcov ako aj do osobnostného práva žalobcov na súkromie a rodinný život tým, že bola narušená celistvosť rodiny, pričom išlo o nečakaný zánik silných citových a rodinných väzieb a s tým súvisiacu obrovskú citovú traumu zo straty blízkej osoby; tieto skutočnosti im výrazným spôsobom znižujú kvalitu ich života. Žalobu opreli aj o ustanovenie § 11 Občianskeho zákonníka, lebo došlo k neoprávnenému zásahu do ich osobnostných práv - do práva na súkromie a rodinný život, ako aj o ustanovenie § 15 Občianskeho zákonníka, pretože došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv neb. R.. B.U. - do jeho práva na život a zdravie. Na strane žalovaných označili nielen vodiča motorového vozidla, ktorý porušením pravidiel cestnej premávky spôsobil dopravnú nehodu, ale aj poisťovňu, u ktorej držiteľ vozidla uzavrel zmluvu o povinnom zmluvnom poistení v súlade s ustanovením § 3 ods. 1, 3 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Žalovaný 2/, ktorý teraz podal odvolanie proti v poradí druhému rozsudku súdu prvej inštancie, namietal svoju pasívnu legitímáciu s odôvodnením, že zákon o povinnom zmluvnom poistení mu v ustanovení § 4 ods. 2 písm. a) takú povinnosť neukladá, uplatnené právo žalobcov nemožno pod tento zákon subsumovať, rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, Ústavného súdu SR a ani Súdneho dvora EÚ dané právo nepripúšťajú a navyše nie je daná ani príčinná súvislosť medzi škodou a poistnou udalosťou.

16. Odvolací súd už vo svojom zrušujúcom uznesení č. k. 7Co/819/2015-312 zo dňa 30.06.2016 urobil záver, že je daný základ žaloby žalobcov, ktorý vychádza z tej podstaty, že žalovaný 1/ ako vodič motorového vozidla spôsobil smrť manžela žalobkyne 1/ a otca žalobcov 1/, 2/, za svoj čin bol odsúdený v trestnom konaní a z toho dôvodu je súd viazaný rozsudkom súdu, že bol spáchaný trestný čin a že ho spáchal žalovaný 1/. Odvolací súd vtedy nepovažoval za správny záver o tom, že žaloba proti žalovanému 2/ nebola podaná dôvodne. Pri posudzovaní pasívnej legitímácie žalovaného bolo potrebné aplikovať najmä ustanovenia zákona o povinnom zmluvnom poistení, v zmysle ktorého poistený má podľa § 4 ods. 4 tohto zákona právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 15 ods. 1 tohto zákona náhradu škody uhradza poisťovateľ poškodenému a poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať. Zároveň sa žaloba opierala aj o ustanovenie § 11 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy, a aj o ustanovenie § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie, a pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku tejto náhrady určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Podľa § 15 Občianskeho zákonníka po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jeho osobnosti manželovi a deťom a ak ich niet, jeho rodičom.

17. Spôsobenie úmrtia člena rodiny je neoprávneným zásahom do súkromia členov rodiny a primeraným zadosťučinením je v tomto prípade i náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Žalovaný 1/ v čase dopravnej nehody porušil dôležitú povinnosť uloženú zákonom, lebo viedol vozidlo pod vplyvom alkoholu a prekročil určenú hranicu rýchlosti pri jazde v obci; nejazdil teda takou rýchlosťou, aby mohol zastaviť na vzdialenosť, na ktorú mal rozhľad, v dôsledku čoho včas nespozoroval prekážku v jazde spôsobenú nebohým R.. B.U. a narazil do ním vedeného vozidla, poisteného držiteľom vozidla podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení u žalovaného 2/. Žalovaný 1/ bol právoplatne odsúdený pre prečin usmrtienia podľa § 149 ods. 1,2 písm. a), ods. 4 Trestného zákona a z tohto faktu bolo potrebné pri rozhodovaní aj vychádzať. Nárok fyzickej osoby na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka nemožno stotožňovať s nárokom poškodeného na náhradu škody podľa § 420 Občianskeho zákonníka, pričom nároky podľa § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka nemajú povahu škody, spočívajúcej v zmenšení majetku poškodeného (§ 420 Občianskeho zákonníka) ale v tomto prípade ide o tzv. morálnu škodu, ktorá nie je pojmom záväzkového práva. Nárok na náhradu škody sa spravuje špeciálnym režimom, pri ktorom musí ísť o splnenie štyroch základných predpokladov, ktorými

sú škoda, protiprávne konanie, príčinná súvislosť medzi škodou a protiprávnym konaním a zavinenie. Nároky upravené v ustanovení § 13 Občianskeho zákonníka sa spravujú iným právnym režimom.

18. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako čisto osobné právo na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv nepostačuje. Jednotlivec sa môže domáhať náhrady za nemateriálnu ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv cestou ochrany osobnosti podľa citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka. Pre vznik občianskoprávnej sankcie za nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do osobnosti fyzickej osoby podľa § 13 Občianskeho zákonníka musí byť ako predpoklad zodpovednosti splnená podmienka existencie zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúcu buď v porušení alebo iba ohrození osobnosti fyzickej osoby v jej fyzickej a morálnej integrite, tento zásah musí byť neoprávnený (protiprávny) a musí tu existovať príčinná súvislosť medzi zásahom a neoprávnenosťou (protiprávnosťou) zásahu. Posudzujúc okolnosť, či žalovaný 2/ ako poisťovňa má povinnosť z povinného zmluvného poistenia hradiť pozostalým najbližším rodinným príslušníkom nebohého náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, bolo nutné urobiť záver o tom, či zákon o povinnom zmluvnom poistení v ustanovení § 4 ods. 2 písm. a) obsahuje v sebe aj povinnosť plnenia tejto náhrady. Žalobca si vo všeobecnosti môže vybrať, či náhradu nemajetkovej ujmy bude požadovať len od škodcu, ktorým je v tomto prípade žalovaný 1/, resp. od poisteného prevádzateľa motorového vozidla alebo aj od poisťovne v zmysle zákona o povinnom zmluvnom poistení. Vo vzťahu k poisťovni ide o špecifické právo poškodeného na výplatu plnenia za poisteného vo výške, v akom za škodu zodpovedá poistený škodca. Z poistenia zodpovednosti má poistený právo, ak ku škodnej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení a poistných podmienok.

19. Súčasťou náhrady škody môže byť teda nielen ujma majetkovej povahy ale aj nemajetková ujma na základe výslovného znenia zákona, ktorá sa odškodňuje v peniazoch. Právna teória prisudzuje zmysel škody (inej než materiálnej) aj takým ujám nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného, t.j. ujám imateriálnym, morálnym, citovým, za ktoré poškodenému patrí peňažná náhrada (odškodnenie). Podľa právnej úpravy poistenia občianskej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel v smerniciach Rady Európskej únie sú členské štáty povinné prijať všetky primerané opatrenia zabezpečujúce, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na jeho území bola pokrytá poistením s cieľom ochrany poistených strán a potenciálnych obetí nehôd a aby akékoľvek škody a ujmy v oblasti povinného poistného krytia cestujúcich motorových vozidiel nezostali neuhradené. Pri výklade pojmu škoda z hľadiska zákona o povinnom zmluvnom poistení sa podľa názoru odvolacieho súdu musí vychádzať z toho, ako tento pojem chápe komunitárne právo. Komunitárne právo chápe škodu nielen ako majetkovú škodu, ale aj ako nemajetkovú ujmu, ktorú považuje za nemajetkovú škodu. S použitím eurokonformného výkladu pojmov „náhrada škody“ a „škoda na zdraví“ v citovaných ustanoveniach zákona o povinnom zmluvnom poistení a s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel je podľa názoru odvolacieho súdu potrebné odškodňovať popri náhrade majetkovej škody aj nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým ako poškodeným po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu (zadosťučinenie) peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka; túto treba v širšom chápaní považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení.

20. Odvolací súd uvedený právny rozbor vyslovil vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí. Uviedol aj to, že mu je známe, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v obdobných konaniach vydal niektoré rozhodnutia (uvádzané stranami sporu aj v tomto konaní, napr. sp. zn. 4Cdo 168/2009, 3Cdo 301/2012 a iné), v ktorých zaujal jasné stanovisko o tom, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch sa podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení neodškodňuje a v dôsledku toho nie je daná pasívna legitímácia poisťovni vykonávajúcej povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. V tomto prípade však odvolací súd zaujal rovnaký záver, aký vyjadril napríklad Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení zn. I.ÚS 206/2015 zo dňa 29. apríla 2015, ktorý odmietol sťažnosť poisťovne ako zjavne neopodstatnenú, podanú v obdobnej veci proti rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5Co/182/2013 zo dňa 24.09.2013, ktorým odvolací súd

potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o povinnosti zaplata náhrady nemajetkovej ujmy spoločne a nerozdielne po 10.000 eur voči poistenému aj poisťovni. Pokiaľ ide o rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 301/2012 zo dňa 31.03.2016, na ktoré žalovaný 2/ poukazoval, odvolací súd poznamenáva, že toto rozhodnutie v obdobnej právnej veci bolo Nálezom Ústavného súdu SR č. k. II. ÚS 695/2017-45 zo dňa 06.12.2018 zrušené a vec bola dovolaciemu súdu vrátená na ďalšie konanie s jasne zaujatým právnym názorom o danosti uplatneného práva.

21. Zároveň sa odvolací súd stotožnil aj s obsahom odlišného stanoviska člena senátu vyjadreného k uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo 168/2009 zo dňa 20.04.2011. Podľa tohto stanoviska pojem škoda treba pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení vykladať extenzívne s tým, že tento pojem zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti. Účelom poistenia za škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s touto prevádzkou. Aj podľa dôvodovej správy k uvedenému zákonu je usmrtenie pri dopravnej nehode najzávažnejším dôsledkom tejto udalosti. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia. Ak by mal platiť výklad pojmu škoda vychádzajúci z textu zákona o povinnom zmluvnom poistení (gramatický výklad), resp. vychádzajúci z ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu, teda ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poistného krytia, mohlo by to znamenať značné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ktoré by v individuálnych prípadoch mohlo viesť aj k ich finančnému bankrotu. Zároveň by to mohlo znamenať aj neistotu pozostalých v tom smere, či im prisúdená náhrada bude aj skutočne poskytnutá, resp. riziko, že pri insolventnosti zodpovedného subjektu nebude vymožiteľná. Neprijateľnosť týchto dôsledkov vyžaduje extenzívnu interpretáciu pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení tak, že doň patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých, a teda že aj táto náhrada je predmetom poistného krytia. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov totiž nemožno opomíňať ich účel a zmysel, pričom platí, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho smie a musí odchyliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť a pod. Rozširujúci výklad pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení je aj ústavne konformný, pretože zmierňuje, resp. odstraňuje disproporciu medzi zákonným úrazovým poistením, t. j. poistením pri pracovných úrazoch, a povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov.

22. V uvedenom odlišnom stanovisku sa uvádza aj porovnanie s inou právnou úpravou: „Pokiaľ totiž dôjde pri dopravnej nehode k úmrtiu zamestnanca, zakladá § 94 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení pozostalým, ktorými sú manžel alebo manželka a nezaopatrené dieťa, nárok na jednorazové odškodnenie vo výške 730 násobku denného vymeriavacieho základu, najviac však vo výške 46.485,40 eura (u manžela alebo manželky). Toto odškodnenie, i keď je limitované, nie je nič iné ako náhrada nemajetkovej ujmy poskytovaná z úrazového poistenia.“ Niet rozumného dôvodu, prečo by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých pri usmrtení ich blízkeho pri dopravnej nehode ako zamestnanca mala byť predmetom poistného krytia (aj keď podľa iného zákona), zatiaľ čo v prípadoch, ak by nešlo o zamestnanca, by tomu tak nemalo byť. Napokon pri výklade pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Predmetný zákon bol totiž výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené teraz platnou Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Z textu smernice je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa termíny „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“. Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú tak aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje majetkovú škodu aj nemajetkovú škodu (napr. rozsudok Súdneho dvora zo 6. mája 2010 vo veci H.-XX/XX F. D. proti H. M.). Účelom právnej úpravy prijatej na pôde Európskej únie teda je to, aby každá škoda bola pokrytá povinným zmluvným poistením.“ K poňatiu škody nielen ako majetkovej ujmy ale aj ujmy vzniknutej pôsobením na telesnú a duchovnú integritu poškodeného sa hlásia aj princípy európskeho deliktálneho práva, ktoré definujú škodu ako majetkovú, alebo nemajetkovú ujmu zákonom chránených záujmov. Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie členské štáty musia pri výkone svojich právomocí v tejto oblasti rešpektovať právo Únie a vnútroštátne ustanovenia upravujúce náhradu škody pri dopravných nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel nemôžu smernici odňať potrebný účinok. V tomto smere odvolací súd poukazuje na konanie

vedené pred ESD pod č. H.-XX/XX vo veci N. K. proti L. B. a Z. K., v ktorom ESD stanovil, že jednotlivé ustanovenia smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Keďže žalovaný 2/ v spore namietal svoju pasívnu vecnú legitimitáciu a uviedol to aj ako súčasť odvolacích dôvodov, odvolací súd v tomto smere znovu poukazuje svoje predošlé právne závery.

23. Odvolací súd s ohľadom na vyššie uvedené právne závery konštatoval, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie vo veci, na základe vykonaných dôkazov dospel k správny skutkovým zisteniam a vec i správne právne posúdil, pričom pri svojom rozhodovaní aplikoval správne zákonné ustanovenia. Čo sa týka náhrady nemajetkovej ujmy priznanej žalobkyni 1/ vo výške 10.000 eur v trestnom konaní, podľa názoru odvolacieho súdu nemôže ísť o prekážku *res iudicata* v tomto civilnom konaní, a to aj s prihliadnutím na to, že žalobkyňa bola v adhéznom konaní so zvyškom nároku odkázaná na občianskoprávne konanie, čo predmetnou žalobou aj využila. Rozhodnutie trestného súdu o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy teda nebráni uplatneniu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v prevyšujúcej výške v civilnom sporovom konaní.

24. Čo sa týka samotnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy priznanej všetkým žalobcom, túto žalovaný 2/ osobitne v odvolaní nenamietal. Napriek tomu odvolací súd uvádza, že na strane žalobcov boli preukázané podmienky vzniku nemajetkovej ujmy, t. j. neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti, nemajetková ujma na jej osobnosti ako aj príčinná súvislosť medzi neoprávneným zásahom a nemajetkovou ujmom, a tak primeraným prostriedkom obrany proti neoprávnenému zásahu žalovaného 1/ do osobnostných práv žalobcov bola aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, kedy primerané morálne zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka (nepeňažná satisfakcia) nemohlo byť postačujúce. Neoprávneným zásahom žalovaného 1/ vyššie opísaným konaním došlo k nezvratnej, nenahraditeľnej a neodčiniteľnej deštrukcii interpersonálnych väzieb tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobcov s manželom a otcom a tým aj k intenzívnemu zásahu do ich práva na súkromie a rodinný život, pričom uvedený zásah ich obral o možnosť ďalšieho udržiavania a rozvíjania dovtedy existujúcich rodinných vzťahov. Aj keď je odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie ohľadne výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy pomerne stručné, z jeho obsahu možno vyčítať, že súd sa pri stanovení tejto výšky správne riadil kritériami, akými bola závažnosť vzniknutej ujmy ako aj okolnosti, za ktorých k ujme došlo. Zaoberal sa špecifickými okolnosťami daného prípadu, posudzoval intenzitu a rozsah ujmy. Zvážil tiež blízky citový vzťah žalobcov k zosnulému, ako i následky postihujúce ich život po utrpení strate blízkej osoby, tzn. psychické traumatické následky straty takej blízkej osoby. Odvolací súd sa s týmito závermi stotožnil, pričom priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v stanovenej výške, spolu s priznaním náhrady nemajetkovej ujmy u žalobkyne 1/ vo výške 10.000 eur v trestnom konaní (spolu 14.000 eur) a u žalobcov 2/,3/ v sume po 4.000 eur zhodnotil ako primerané, pričom samotní žalobcovia proti výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšku odvolanie nepodali a rozsudok sa v tej časti stal právoplatný.

25. S ohľadom na uvedené odvolací súd napadnutý rozsudok vo veci samej v prvom výroku ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil a v podrobnostiach poukazuje na jeho odôvodnenie.

26. Súd prvej inštancie o trovách konania rozhodol tak, že žalobcovia 1/, 2/, 3/ majú nárok na náhradu trov konania, čo odôvodnil s odkazom na § 262 ods. 1, 2, § 257 a § 267 ods. 1,2 CSP s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. V súvislosti s potvrdením rozsudku vo vyhovujúcej časti na základe odvolania žalovaného 2/ bol daný dôvod aj na potvrdenie výroku o trovách konania, ktorý osobitne namietaný nebol. Tento výrok však odvolací súd neposúdil ako úplný, pretože v ňom nie je uvedené, voči komu súd žalobcom nárok na nárok na náhradu trov konania priznal a v akom rozsahu. V záujme vykonateľnosti tohto výroku rozsudku musel odvolací súd (§ 388 CSP) súvisiaci výrok o trovách konania zmeniť a rozhodnúť tak, že žalobcom 1/, 2/, 3/ sa voči žalovaným 1/, 2/ priznáva nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Priznanie práva na náhradu nemajetkovej ujmy v konkrétnej výške vždy záleží na úvahe súdu v nadväznosti na výsledky vykonaného dokazovania a ak súd žalobe vyhovie čo aj len do časti žalovanej sumy, možno v základe žalobcu považovať za úspešného, pričom výška náhrady trov konania sa mu prizná na podklade ustanovenia § 255 ods. 1 CSP s tým, že náhrada trov konania (právneho zastúpenia) sa odvodí len od výšky priznanej (nie uplatnenej) sumy.

27. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalobcom priznal nárok na ich náhradu voči žalovanému 2/, pričom o ich výške v zmysle § 262 ods. 2 CSP rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku odvolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

28. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).